

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/2831/2015
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/SU/405/2014

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 26. 8. 2014 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■■■ nar. dne ■■■, bytem ■■■, DS: ■■■ (dále jen „Navrhovatel“), proti instituci RCI Financial Services, s. r. o., IČO 25722328, se sídlem Želetavská 1525/1, 140 00 Praha 4 - Michle, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 64323, zastoupené na základě plné moci ze dne 12. 11. 2014 Mgr. Radkem Majerčíkem, advokátem ev. č. ČAK 12596, se sídlem Jugoslávská 28, 613 00 Brno (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o úročení úvěrů ve výši diskontní sazby platné v den uzavření smluv o úvěru, vrácení rozdílu mezi již zaplacenými smluvními úroky z úvěrů a úroky z úvěrů ve výši diskontní sazby a vrácení částky ve výši 1.848,- Kč, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se v řízení domáhá úročení úvěrů diskontní sazbou platnou v den uzavření smluv o úvěru, vrácení přeplatku vzniklého v důsledku již zaplacených smluvních úroků a vrácení poplatku za uzavření smlouvy ve výši 1.848,- Kč, neboť podle Navrhovatele Instituce ve smlouvách o úvěru uvedla nesprávnou hodnotu roční procentní sazby nákladů (dále jen „RPSN“).

Finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení zjistil, že Navrhovatel uzavřel s Institucí dne 15. 8. 2012 Smlouvu o spotřebitelském úvěru č. ■■■, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli peněžní prostředky ve výši 123.210,- Kč na koupi osobního automobilu (dále jen „Úvěr č. 1“) a Navrhovatel se zavázal takto poskytnuté finanční prostředky vrátit a zaplatit úroky (dále jen „Smlouva č. 1“). Finanční arbitr dále zjistil, že Navrhovatel uzavřel s Institucí dne 11. 6. 2013 Smlouvu o spotřebitelském úvěru č. ■■■, na

jejímž základě se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout peněžní prostředky ve výši 224.910,- Kč na koupi osobního automobilu (dále jen „Úvěr č. 2“; společně s Úvěrem č. 1 dále jen „Úvěry“) a Navrhovatel se zavázal takto poskytnuté finanční prostředky vrátit a zaplatit úroky (dále jen „Smlouva o úvěru č. 2“; společně se Smlouvou o úvěru č. 1 dále jen „Smlouvy o úvěrech“).

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel v předmětných smluvních vztazích s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu ustanovení § 3 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi.

Instituce je držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru“, na jehož základě byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, oprávněna v době uzavření smluvních vztahů zprostředkovávat nebo poskytovat spotřebitelské úvěry. Jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné skutečnosti, které by zpochybnily, že Instituce v předmětných smluvních vztazích vystupuje v postavení věřitele při poskytování spotřebitelských úvěrů, považuje finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi.

Smlouva o úvěru č. 1 byla uzavřena za účinnosti zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 24. 2. 2013 (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru ve znění účinném do 24. 2. 2013“). Smlouvu o úvěru č. 2 uzavřel Navrhovatel s Institucí za účinnosti zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 43/2013 Sb., účinného od 25. 2. 2013 (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru v novelizovaném znění“; společně se zákonem o spotřebitelském úvěru ve znění účinném do 24. 2. 2013 dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“).

Zákon o spotřebitelském úvěru v obou uvedených zněních rozumí spotřebitelským úvěrem odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu poskytovanou nebo přislíbenou spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem. Finanční arbitr je pak příslušný k řešení sporů vzniklých při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelských úvěrů, pokud se na tyto spotřebitelské úvěry vztahuje zákon o spotřebitelském úvěru v uvedených zněních nebo předcházející právní úprava, tj. zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb.

Finanční arbitr z podkladů shromážděných v průběhu řízení nezjistil, že by některý z Úvěrů byl z režimu zákona o spotřebitelském úvěru podle jeho § 2 vyloučen.

Finanční arbitr konstatuje, že je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi spotřebitelem a věřitelem při poskytování spotřebitelského úvěru podle § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 a 3 zákon o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že RPSN Úvěru č. 1 činí 34,307 %, přičemž Instituce ve Smlouvě o úvěru uvádí hodnotu 31,70 %, a že RPSN Úvěru č. 2 činí 18,381 %, kdežto Instituce ve Smlouvě o úvěru č. 2 uvádí hodnotu 16,10 %.

Navrhovatel vysvětluje, že „[v]zájemný rozpor je v tom, zda pojištění schopnosti splácet se zahrnuje či nezahrnuje do výpočtu RPSN“ a že Instituce měla zohlednit při výpočtu výše RPSN i pravidelné úhrady pojistného schopnosti splácet.

Navrhovatel s odkazem na Předmluvní informace dále tvrdí, že v souvislosti s uzavřením Smluv o úvěrech Institucí „[u]zavření havarijního pojištění bylo vyžadováno, pojištění schopnosti splácet nebylo vyžadováno“. K pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla v případě Smlouvy o úvěru č. 2 Navrhovatel dodává, že toto není v Předmluvních informacích č. 2 zmiňováno.

Pokud jde o poplatek za sjednání některé ze Smluv o úvěrech, Navrhovatel tvrdí, že takový poplatek hradil jen v souvislosti se Smlouvou o úvěru č. 1, a to ve výši 1.848,- Kč.

6. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že mezi účastníky řízení je sporné, zda pojištění schopnosti splácet vstupuje do výpočtu RPSN.

Instituce je však přesvědčena, že její „postupy, v tomto případě stanovení RPSN probíhají zcela v souladu s aktuálně platnými obecně závaznými předpisy a takto tomu bylo i v případě oznamovatele (rozuměj Navrhovatele)“, a tedy že ve Smlouvách o úvěrech „RPSN bylo stanoveno v pořádku“.

Instituce tvrdí, že „[d]o výpočtu RPSN jsou zahrnuty splátky úvěru, splátky havarijního pojištění a další jednorázové platby, které se váží k uzavření smlouvy, pokud jsou sjednány a pokud jejich povinnost platby ze smluvního ujednání vyplývá. K výpočtu je použit výhradně vzorec definovaný v příloze Zákona o spotřebitelském úvěru; výpočet je kontrolován v kalkulátoru České obchodní inspekce“.

Jako hodnoty vstupující do výpočtu RPSN Úvěru č. 1 Instituce uvádí následující: „výše úvěru 123.210,- Kč, počet splátek 48, periodicita splátek měsíční a výše splátky 4.213,- Kč (sestavující ze splátky úvěru 3.576,- Kč a havarijního pojištění jako povinné doplňkové služby 637,- Kč...)“. Vedle uvedeného Navrhovatel měsíčně hradil i částku ve výši 147,- Kč na pojištění schopnosti splácet, které bylo sjednáno jako nepovinná doplňková služba. Povinné ručení, k jehož úhradě je povinen ze zákona, Navrhovatel sjednal individuálně, úhrada tohoto pojistného tedy není uvedena ve splátkovém kalendáři.

Do výpočtu RPSN Úvěru č. 2 Instituce dosadila následujícím hodnoty: „výše úvěru 224.910,- Kč, počet splátek 48, periodicita splátek měsíční a výše splátky 6.261,- Kč (sestavující ze splátky úvěru 5.386,- Kč a havarijního pojištění jako povinné doplňkové služby 875,- Kč...)“. Navrhovatel měsíčně hradil v souvislosti s Úvěrem č. 2 i částku ve výši 228,- na pojištění schopnosti splácet, které si sjednal jako dobrovolnou službu, a částku ve výši 261,- Kč jako povinné ručení, k jehož úhradě je povinen ze zákona. Instituce dodává, že „tyto složky tedy v souladu se zákonem netvoří výši splátky určující RPSN“.

Podle názoru Instituce se pojištění schopnosti splácet „do RPSN nezahrnuje“, neboť toto pojištění je doplňkovou nepovinnou službou, což Instituce dokládá odkazem na smluvní dokumentaci, resp. Předmluvní informace.

V Předmluvních informacích je „jasně uvedeno, že pojištění úvěru není podmínkou uzavření smlouvy (bod 3. Náklady spotřebitelského úvěru, třetí odstavec)“, když tento bod zní: „[p]ojištění úvěru NE“. Současně sjednání pojištění schopnosti splácet není součástí Smluv o úvěrech, naopak je k němu „uzavřena smlouva samostatná“. Konečně i z obsahu žádosti zákazníka o zařazení do pojistného programu „vyplývá, že jsou do tohoto pojištění zařazeni zákazníci[,] pouze pokud si o něj požádají“.

Instituce doplňuje, že Navrhovatel „měl možnost uzavřít Smlouvy (rozuměj Smlouvy o úvěrech) za stejných úvěrových podmínek i při nesjednání pojištění (rozuměj pojištění schopnosti splácet)“. K prokázání těchto tvrzení Instituce dokládá Návrhy smluv 2014 a Příkladné smlouvy.

Naproti tomu havarijní pojištění „je nezbytnou podmínkou uzavření úvěrové smlouvy, není však podmínkou, aby toto bylo sjednáno prostřednictvím RCI Financial Service[s], může být sjednáno i individuálně“ a „jako povinná doplňková služba ... je součástí RPSN“.

Pokud jde o poplatek za uzavření smlouvy, Instituce s odkazem na čl. IV. Smlouvy o úvěru č. 1 uvádí, že poplatek za uzavření smlouvy byl sjednán pouze touto smlouvou, a že žádné jiné poplatky nebyly Smlouvami o úvěrech sjednány.

7. Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Navrhovatel finančnímu arbitrovi sdělil, že smír považuje za možný v případě, že Instituce zcela vyhoví jeho nároku uplatněnému v řízení. Instituce uvedla, že smírné řešení sporu nepovažuje za možné, neboť má za to, že nároky Navrhovatele jsou neoprávněné. Smírného řešení sporu se proto finančnímu arbitrovi nepodařilo dosáhnout.

8. Dokazování a hodnocení důkazů

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy. Finanční arbitr všechny navržené a jím shromážděné důkazy provedl, když hodnotil každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti, a uvážil o nich takto.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je úročení Úvěrů ve výši diskontní sazby platné v den uzavření Smluv o úvěrech, vrácení rozdílu mezi již zaplacenými smluvními úroky z Úvěrů a úroky z těchto Úvěrů ve výši diskontní sazby a vrácení poplatku za uzavření Smlouvy o úvěru č. 1 ve výši 1.848,- Kč.

Finanční arbitr má ze shodných tvrzení účastníků sporu, jakož i ze shromážděných podkladů, zejména písemných podob smluv obsahujících jak podpis Navrhovatele, tak Instituce, za prokázané, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli Smlouvu o úvěru č. 1 dne 15. 8. 2012 a Smlouvu o úvěru č. 2 dne 11. 6. 2013.

Smlouvy o úvěrech strany sporu uzavřely ve dnech 15. 8. 2012 a 11. 6. 2013, tedy před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „nový občanský zákoník“). Podle § 3028 odst. 1 uvedeného zákona se tímto zákonem „řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“ přičemž podle odstavce 3 se právní poměry, na které se nevztahuje odstavce druhý (práva osobní, rodinná a věcná), a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí činnosti tohoto zákona“ řídí dosavadními právními předpisy. Takový byl i záměr zákonodárce, což je patrné z důvodové zprávy k tomuto ustanovení s tím, že se jedná o ustanovení kogentní povahy přejímající myšlenku § 763 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, které vyjadřuje zásadu, že zákony nepůsobí nazpět a proto se novým občanským zákoníkem řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne jeho účinnosti. Právní poměry založené obligacními smlouvami se mají podle třetího odstavce spravovat dosavadními právními předpisy až do svého zániku, a to především s ohledem na zásadu právní jistoty smluvních stran, které smlouvu uzavřely za určitých podmínek a v určitém právním prostředí a nemohly předpokládat, že dojde ke změně právní úpravy.

Při posuzování závazkových vztahů ze Smluv o úvěrech, jejich ustanovení a práv a povinností z nich plynoucích bude finanční arbitr tedy aplikovat právní úpravu účinnou v době před novým občanským zákoníkem, tedy příslušná ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném v době uzavření Smluv o úvěrech do dne 31. 12. 2013 (dále jen „občanský zákoník“) a zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném v době uzavření Smluv o úvěrech do dne 31. 12. 2013 (dále jen „obchodní zákoník“).

Současně, Smlouvy o úvěrech Navrhovatel a InSTITUTE uzavřeli za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru, který, jak bude rozvedeno dále v textu, stanoví speciální požadavky mj. na obsah tohoto právního jednání.

8.1 Obsah Smluv o úvěrech

Z čl. IV. Smlouvy o úvěru č. 1 nadepsaného jako „výše úvěru, podmínky splácení úvěru“ vyplývá, že se InSTITUTE touto smlouvou zavázala poskytnout Navrhovateli dne 3. 9. 2012 peněžní prostředky ve výši 123.210,- Kč a Navrhovatel se takto poskytnuté prostředky zavázal vrátit společně s úroky v celkem 48 měsíčních splátkách po 3.576,- Kč. Uvedený článek uvádí RPSN Úvěru č. 1 ve výši 31,6 %. Podle ujednání v závěru této smlouvy nadepsaném jako „základní údaje o splácení úvěru“ se Navrhovatel zavázal hradit měsíčně současně s uvedenými splátkami Úvěru č. 1 i pojistné na havarijní pojištění ve výši 637,- Kč a pojistné na pojištění schopnosti splácet ve výši 147,- Kč. Zároveň se Navrhovatel touto smlouvou zavázal zaplatit InSTITUTE i poplatek za sjednání smlouvy ve výši 1,50 % z výše Úvěru č. 1.

Smlouvou o úvěru č. 2 se InSTITUTE zavázala v jejím čl. IV. označeném jako „výše úvěru, podmínky splácení úvěru“ poskytnout Navrhovateli dne 11. 6. 2013 finanční prostředky ve výši 224.910,- Kč a Navrhovatel se zavázal takto poskytnuté prostředky vrátit společně s úroky v celkem 48 měsíčních splátkách ve výši 5.386,- Kč. Současně tento článek také uvádí RPSN Úvěru č. 2 ve výši 16,1 %. V ujednání v závěru této smlouvy nadepsaném jako „základní údaje o splácení úvěru“ se Navrhovatel zavázal současně s měsíčními splátkami Úvěru č. 2 pravidelně hradit i pojistné na havarijní pojištění ve výši 875,- Kč, pojistné na pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla ve výši 261,- Kč a pojistné na pojištění schopnosti splácet ve výši 228,- Kč. Oproti Smlouvě o úvěru č. 1 tato smlouva žádný poplatek za sjednání smlouvy nestanoví.

Obě Smlouvy o úvěrech ve svých čl. V. označených jako „další ujednání“ obsahují prohlášení Navrhovatele, že „jsou mu známy *PODMÍNKY uvedené verze, což stvrzuje svým podpisem. Tyto PODMÍNKY tvoří nedílnou součást této Smlouvy*“. Uvedené podmínky jsou blíže specifikovány v čl. IV Smluv o úvěrech, resp. Smlouva o úvěru č. 1 v tomto článku hovoří o verzi „[c]redit – 1/2012 *SO_RCI*“ a Smlouva o úvěru č. 2 o verzi „[c]redit – 1/2013 *SO_RCI*“. V souladu s § 273 obchodního zákoníku se tak staly součástí Smlouvy o úvěru č. 1 Všeobecné obchodní podmínky č. 1 a součástí Smlouvy o úvěru č. 2 pak Všeobecné obchodní podmínky č. 2.

8.2 Náležitosti smlouvy o úvěru obecně

Náležitosti smlouvy o spotřebitelském úvěru upravuje zákon o spotřebitelském úvěru ve svém § 6 odst. 1, přičemž jak jeho znění účinné v době uzavření Smlouvy o úvěru č. 1, tak i pozdější úprava účinná ke dni uzavření Smlouvy o úvěru č. 2 shodně stanoví, že smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, musí obsahovat „*informace uvedené v příloze č. 3 k tomuto zákonu*“. Podle odst. 1 písm. f) zmiňované přílohy musí smlouva o spotřebitelském úvěru obsahovat mimo jiné i údaj o výši RPSN, tedy „*roční procentní sazbu nákladů na spotřebitelský úvěr*“.

Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr je definována v § 3 písm. d) zákona o spotřebitelském úvěru jako „*celkové náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele, vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebitelského úvěru*“. Těmito celkovými náklady je přitom podle § 3 písm. e) téhož zákona třeba rozumět „*veškeré náklady, včetně úroků, provizí, daní a veškerých dalších poplatků, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou věřiteli známy*“, přičemž náklady na doplňkové služby se do celkových nákladů spotřebitelského úvěru zahrnují, „*pokud je uzavření smlouvy o poskytnutí doplňkové služby povinné pro získání spotřebitelského úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek*“.

Jako náklad spotřebitelského úvěru, který spadá pod uvedenou zákonnou definici, a tedy vstupuje do výpočtu výše RPSN, je možné označit pouze takovou úhradu, kterou je spotřebitel povinen zaplatit právě v souvislosti se spotřebitelským úvěrem, a která je zároveň věřiteli známá. Jinými slovy, částku, jejíž úhradu je spotřebitel v souvislosti s úvěrovou smlouvou povinen provést, je nutné do výpočtu RPSN zahrnout jen v případě, že bez takové úhrady nelze spotřebitelský úvěr získat, resp. nelze jej získat za nabízených podmínek, a současně je výše takové částky věřiteli známá, resp. věřitel ji při vynaložení náležité péče měl a mohl znát.

Pokud smlouva o spotřebitelském úvěru neobsahuje náležitosti uvedené v § 6 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, resp. v příloze č. 3 k tomuto zákonu a spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele, spotřebitelský úvěr se podle § 8 zákona o spotřebitelském úvěru pokládá „*od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření této smlouvy uveřejněné Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná*“.

Jelikož Navrhovatel tvrdí, že výše RPSN nebyla ve Smlouvách o úvěrech uvedena správně, zabýval se finanční arbitr otázkou, zda byla v těchto smlouvách splněna informační povinnost ve smyslu odst. 1 písm. f) přílohy č. 3 k zákonu o spotřebitelském úvěru, resp. zda Smlouvy o úvěrech obsahovaly správný údaj o výši RPSN.

8.3 RPSN ve Smlouvách o úvěru

S ohledem na předpoklady výpočtu RPSN finanční arbitr nejprve zkoumal, zda bylo sjednání havarijního pojištění a pojištění schopnosti splácet podmínkou uzavření Smluv o úvěrech.

Smlouvy o úvěrech tato pojištění zmiňují vedle shora citovaného závěrečného ujednání i v čl. VI označeném jako „*pojištění*“. Tento článek stanoví mimo jiné i výši pojistného na uvedená pojištění a obsahuje poznámku „*f)hrom*“. Podle vysvětlivek pod textem zmíněného článku tyto zkratky označují pojistné splatné společně se splátkou Úvěrů a pojištění zajištěné Institucí. Z čl. VI. tedy vyplývá, že havarijní pojištění a pojištění schopnosti splácet zajistila Instituce a že Navrhovatel byl povinen pojistné na tato pojištění hradit společně se splátkami Úvěrů. Z tohoto ujednání ale není zřejmé, zda Navrhovatel měl možnost získat Úvěry i bez sjednání uvedených pojištění.

Finanční arbitr proto dále zkoumal obsah Všeobecných obchodních podmínek a zjistil, že jak Všeobecné obchodní podmínky č. 1, tak i Všeobecné obchodní podmínky č. 2 zmiňují pojištění pouze ve svém čl. VII. označeném jako „*[p]ojištění PF (rozuměj předmětu financování)*“. Oba dokumenty hovoří pouze o havarijním pojištění a pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, přičemž v čl. 7.1 stanoví povinnost Navrhovatele předmět financování havarijně pojistit. Všeobecné obchodní podmínky tak zakládají Navrhovatelovu povinnost sjednat si havarijní pojištění, ale nestanoví povinnost Navrhovatele sjednat i pojištění schopnosti splácet.

Shodně se vyjádřily i obě strany sporu, když uvedly, že sjednání pojištění schopnosti splácet nebylo na rozdíl od havarijního pojištění podmínkou uzavření Smluv o úvěrech.

Tomuto závěru odpovídá i obsah Předmluvních informací, když je v části obou těchto formulářů věnované nákladům Úvěrů uvedeno „*[j]e pro získání úvěru nebo jeho získání za nabízených podmínek nezbytné uzavřít*“ „*[p]ojištění Úvěru ne*“, „*[h]avarijní pojištění ano*“.

A konečně, ani žádná z Příkladných smluv, které Instituce uzavřela se spotřebiteli v době uzavření Smluv o úvěru, nestanoví povinnost spotřebitele sjednat si pojištění schopnosti splácet, když tyto smlouvy upravují jen povinnost spotřebitele havarijně pojistit předmět financování.

Ze všech výše uvedených skutečností má proto finanční arbitr za prokázané, že sjednání havarijního pojištění bylo nezbytnou podmínkou uzavření obou Smluv o úvěru a že sjednání pojištění schopnosti splácet nezbytnou podmínkou uzavření ani jedné z těchto smluv nebylo. Finanční arbitr tedy odmítá námitku Navrhovatele, že pravidelná úhrada na pojištění schopnosti splácet úvěr je předpokladem vstupujícím do výpočtu RPSN, neboť zákon o spotřebitelském úvěru ve svém § 3 písm. e) stanoví, že celkovými náklady úvěru, které jsou vyjádřeny v RPSN, jsou jen náklady související s doplňkovou službou úvěru „*pokud je uzavření smlouvy o poskytnutí doplňkové služby povinné pro získání spotřebitelského úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek*“.

Jelikož Navrhovatel měl možnost uzavřít Smlouvy o úvěrech, resp. získat Úvěry za stejných podmínek i bez sjednání pojištění schopnosti splácet, pravidelné úhrady pojistného nevstupují do celkových nákladů na úvěr ani do výpočtu RPSN Úvěrů. Pojistné na havarijní pojištění naopak zákonné definici celkových nákladů na spotřebitelský úvěr odpovídá, a proto je třeba jeho úhrady zohlednit při výpočtu RPSN.

Finanční arbitr pro úplnost doplňuje, že nákladem odpovídajícím zákonné definici celkových nákladů spotřebitele na spotřebitelský úvěr není ani pojistné na pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, neboť povinnost sjednat takové pojištění je dána ve vztahu ke všem motorovým vozidlům provozovaným na pozemních komunikacích zákonem, konkrétně ustanovením § 1 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých zákonů, ve znění účinném ke dni uzavření Smluv o úvěru. Ke sjednání pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, resp. k úhradám pojistného na toto pojištění tak Navrhovatel byl povinen bez ohledu na skutečnost, zda nákup vozů financoval z prostředků získaných Úvěry.

Jelikož finanční arbitr nyní nemá důvodnou pochybnost o tom, co je a není nákladem spotřebitelského úvěru, může pro ověření toho, zda výše RPSN uvedené ve Smlouvách o úvěru odpovídají parametrům těchto smluv, provést vlastní kontrolní výpočet.

Finanční arbitr postupoval podle rovnice, která je obsažena v příloze č. 5 k zákonu o spotřebitelském úvěru, když vycházel z toho, že celkovou výší spotřebitelského úvěru se ve smyslu § 3 písm. k) zákona o spotřebitelském úvěru rozumí „*souhrn všech částek, jež jsou dány spotřebiteli k dispozici*“; podle f) téhož ustanovení se dále celkovou částkou splatnou spotřebitelem rozumí „*součet celkové výše spotřebitelského úvěru a celkových nákladů spotřebitelského úvěru pro spotřebitele*“. Podle čl. I. přílohy č. 5 k zákonu o spotřebitelském úvěru se RPSN vypočte podle následujícího vzorce:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1+X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1+X)^{-s_l}$$

kde:

X je RPSN,

m je číslo posledního čerpání,

k je číslo čerpání, proto $1 \leq k \leq m$,

C_k je částka čerpání k ,

t_k je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každého následného čerpání, proto $t_1 = 0$,

m' je číslo poslední splátky nebo platby poplatků,

l je číslo splátky nebo platby poplatků,

D_l je výše splátky nebo platby poplatků,

s_l je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každé splátky nebo platby poplatků.

Současně, podle přílohy č. 5 zákona o spotřebitelském úvěru poznámky v písm. c) se má za to, že „rok má 365 dní (nebo 366 dní u přestupných roků), 52 týdnů nebo 12 stejně dlouhých měsíců...“. Pro posouzení, zda se jedná či nejedná o přestupný rok je rozhodné období 1 roku nazpět od konce té části intervalu, která je vyjádřena počtem dní. Pokud v tomto roce nazpět byl 29. únor, počet dní se dělí číslem 366 [srov. Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC (Consumer Credit Directive) in relation to costs and the Annual Percentage of charge, str. 24].

Finanční arbitr do rovnice dosadil následující veličiny: při výpočtu výše RPSN Úvěru č. 1 částku 123.210,- Kč jako výši poskytnutých peněžních prostředků, 1.848,- Kč jako poplatek za uzavření smlouvy, 3. 9. 2012 jako datum čerpání úvěru, 3.576,- Kč jako pravidelnou měsíční splátku, částku 637,- Kč jako pravidelnou měsíční úhradu doplňkové služby

(pojistného na havarijní pojištění), 48 jako počet měsíčních splátek, 2. 10. 2012 jako datum splatnosti první splátky a 2. den každého následujícího kalendářního měsíce jako datum splatnosti každé další splátky Úvěru č. 1.

Rovnice po dosazení uvedených veličin vypadá takto:

$$123210 = 1848 \cdot (1 + X)^{\frac{15}{365}} + \sum_{i=1}^{48} 4213 \cdot (1 + X)^{-\left(\frac{28}{365} + \frac{i-1}{12}\right)}$$

Po jejím vypočtení v programu Excel za použití funkce řešitel, finanční arbitr zjistil, že X odpovídá hodnotě 31,652 %; s přesností na jedno desetinné místo pak hodnotě 31,7 %.

Finanční arbitr po provedeném výpočtu zjistil, že Instituce nesprávně vycházela z předpokladu, že rok má 365 dní, ačkoliv rok 2012 byl rokem přestupným a tedy měl 366 dní, přičemž, jak stanoví příloha č. 5 k zákonu o spotřebitelském úvěru, takovou skutečnost je třeba ve výpočtu RPSN zohlednit.

Nicméně postup, který Instituce aplikovala při výpočtu RPSN, a ostatní předpoklady, ze kterých Instituce při dosazení do rovnice pro výpočet RPSN vycházela, jsou v souladu se zákonem.

Finanční arbitr je s ohledem na uvedené přesvědčen, že nelze postihnout takto nesprávně uvedenou RPSN sankcí ve formě úročení Úvěru č. 1 diskontní sazbou platbou v době uzavření této smlouvy uveřejněné Českou národní bankou ve smyslu § 8 zákona o spotřebitelském úvěru.

S ohledem na všechny okolnosti případu, tj. Institucí správně dosazené hodnoty a správný postup při výpočtu výše RPSN, jakož i skutečnost, že zaokrouhlit na hodnotu RPSN ve výši 31,6 % lze již hodnotu 31,649 %, tedy hodnotu o 0,003 % nižší, než k jaké dospěl finanční arbitr, by aplikace § 8 zákona o spotřebitelském úvěru podle názoru finančního arbitra byla jen sofistikovaným prosazením nespravedlnosti. Takový přepjatý formalismus přitom Ústavní soud České republiky opakovaně odmítl, když např. ve svém rozhodnutí ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. II. ÚS 3042/2012, uvedl, že „Ústavní soud taktéž mnohokrát prohlásil, že netoleruje orgánům veřejné moci a především obecným soudům přehnaně formalistický postup za použití v podstatě sofistikovaného odůvodňování zřejmé nespravedlnosti. Zdůraznil přitom mj., že obecný soud není absolutně vázán doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku, a že povinnost soudů nalézat právo neznamena pouze vyhledávat přímé a výslovné pokyny v zákonném textu, ale též povinnost zjišťovat a formulovat, co je konkrétním právem i tam, kde jde o interpretaci abstraktních norem a ústavních zásad“.

Účelem sledovaným ustanovením § 8 zákona o spotřebitelském úvěru je zejména postih nepoctivých poskytovatelů spotřebitelských úvěrů, kteří neuvědomí správnou výši RPSN s cílem zatajit spotřebitelům náklady takových úvěrů, nikoliv „prověření“ schopnosti úvěrových věřitelů pracovat s přestupným rokem.

Finanční arbitr shrnuje, že rozdíl v řádech tisícín, potažmo setin, nemůže vést k závěru o chybném výpočtu RPSN, resp. o nesplnění informační povinnosti uvést ve smlouvě o spotřebitelském úvěru správnou hodnotu RPSN, a uzavírá, že Instituce informační povinnost týkající se správné výše RPSN ve Smlouvě č. 1 splnila.

Pokud jde o výpočet RPSN Úvěru č. 2, finanční arbitr do uvedené rovnice dosadil: výši úvěru 224.910,- Kč, datum čerpání 11. 6. 2013, 48 měsíčních splátek po 5.386,- Kč, pravidelnou měsíční úhradu doplňkové služby (pojistného na havarijní pojištění) ve výši 875,- Kč, splatnost první splátky 10. 7. 2013 a 10. den každého následujícího kalendářního měsíce jako datum splatnosti každé další splátky Úvěru č. 2.

Po dosazení těchto veličin vypadá rovnice takto:

Po jejím vypočtení opět v programu Excel (za použití funkce řešitel), finanční arbitr zjistil, že X odpovídá s přesností na jedno desetinné místo hodnotě 16,1 %.

Finanční arbitr tedy uvedenými propočty dospěl k hodně RPSN shodné se Smlouvou o úvěru č. 1 a se Smlouvou o úvěru č. 2.

Vzhledem k uvedenému finanční arbitr konstatuje, že v obou Smlouvách o úvěrech byla splněna informační povinnost ohledně výše RPSN podle § 6 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, resp. odst. 1 písm. f) přílohy č. 3 k tomuto zákonu.

9. K výroku nálezu

Finanční arbitr na základě výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že Instituce splnila v případě obou Smluv o úvěrech svoji povinnost týkající se uvedení výše RPSN uloženou § 6 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, resp. odst. 1 písm. f) přílohy č. 3 tohoto zákona, a proto nelze na daný případ aplikovat ustanovení § 8 zákona o spotřebitelském úvěru. Navrhovateli tak nevznikl nárok na úročení Úvěrů ve výši diskontních sazeb platných v den uzavření jednotlivých Smluv o úvěru ani na vrácení rozdílu mezi již zaplacenými smluvními úroky z Úvěrů a úroky z Úvěrů ve výši diskontních sazeb, jakož ani na vrácení částky ve výši 1.848,- Kč jako poplatku za sjednání Smlouvy o úvěru č. 1.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 18. 3. 2015

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr